

Een vreemde eend in de bijt?

Een interview met Hans Goosen

1 januari 1990

Auteur: Xander Noë

Volume: 21

Nummer: 6

Pagina's: 208-212

Documenten

- [moer_jrg21_056.pdf](#)

xander noe punt kunnen bepalen als deze adviezen zouden worden verwoord in het concept zo ben ik blij dat het advies taalkunde naar buiten is gekomen want ik denk dat de leraren goed wakker een vreemde eend in de bijt moeten zijn om te bepalen of ze dat al met al wel willen een interview met de procedure hans goosen op verzoek van de toenmalige staatssecretaris van onderwijs mevrouw tijnjaart maaas is er eind 1988 een commissie ingesteld die zich moest gaan bezighouden met de vernieuwing nu de voorlopige voorstellen van de commissie vernieuwen van de eindexamens havo en vwo de samenwerking eindexamenprogramma's nederlands taal en stelling van de commissie is als volgt aangelegd letterkunde vwo en havo cvert gepubliceerd voorzitter hoofd docent taalbeheersing rijks zijn leek het de redactie een goed idee hans goosen te universiteit leiden te hieldri ka ambtelijk interviewen hij zit op voordracht van de voz in deze secretaris cito medewerker h h ulshof commissie een gesprek over verwachtingen zo erg en velon vakdidacticus h goosen voor de tevredenheid raar in den boer den ouden levende talen lerares en k van velzen levende talen leraar haar taakstelling is het opstellen van een nieuw in de zomer werd menig docent opgeschrikt examenprogramma havo en vwo daarbij is door alarmerende berichten over de eventuele zij verplicht zich te baseren op gegevens van een instelling van een vaste literatuurlijst het is door de minister ingesteld behoeftenonderzoek niet de eerste keer dat de preadviezen voor dat is uitgevoerd door het stichting centrum commotie zorgden al verschildende keren is voor onderwijsonderzoek sco onder leiding verontrust gereageerd op de voorstellen uit de van kees de gl op per universitaire wereld voor mij zijn het adviezen oorspronkelijk zou het advies in januari dit van enkele deskundigen en meer niet zegt jaar gereed moeten zijn de commissie begon goosen ze hebben volgens hem geen andere echter later met haar werkzaamheden ook het status dan adviezen die worden gepubliceerd in sco onderzoek liet op zich wachten in de bijt voor beeld levende talen of moer het voor ginfase hield de cv en zich bezig met de vraag deel van de raadpleging was dat de des kun stelling van het behoeftenonderzoek daarnaast digen zich concreet

t moesten uitspreken over vroeg zijn advies aan verschillende deskundigen implicaties die hun voorstellen hebben voor wat resulteerde in de reeds eerder aangehaalde het examen van de meer katholieke universiteit Nijmegen heeft bij voorbeeld heel de commissie heeft haar werkzaamheden bevestigd geschreven maar niet zo expliciet over het schrijven in twee voortgangsverslagen en tevens examen zijn werkwijze om tot het advies te komen zijn de publicaties gepubliceerd de vakgroep natuur te komen is volgens Goosen uitstekend en Nederlands van de Rijksuniversiteit Leiden die meer verzamelde eerste materiaal en nu organiseerde in samenwerking met levende digitale volgens dertig mensen uit om de talen vorig jaar december een studiedag in te geven literatuur op te stellen ik vind dat we dat met als thema wordt het opstellen nu echt af dit advies in de besluitvorming moeten betrekken geschiedt deze bijeenkomst is gehouden omken andere adviezen die meer toevallig tot der de auspiciën van de overheid daar heeft betaald stand zijn gekomen zoals dat over argumenten de enquêtes over schrijfvaardigheid gepresentatieleer zijn voor hem minder belangrijk teerd die onder zijn leiding zijn gehouden ofschoon de publicaties in de vakpers eerder aan de hand van deze gegevens wordt nu een zijn besproken is dat door de landelijke pers eindexamenconcept gemaakt dit wordt of niet opgepikt het effect van het vroegtijdig althans een uittreksel ervan aan alle scholen bekendmaken is dat docenten alvast hun stand gestuurd dan volgt een veldraadpleging deze 208 meer 1990 6 heeft wel aan een zijden draadje gehangen om te proberen gebonden en bepaald door de disciplines en dat het ministerie daar aanvankelijk geen geld vakverenigingen waaruit de leden komen voor wilde geven om dat te combineren was commissiewerk staat vaak erg ver af van de het bereid een presentatieve steekproef te dadelijk sepraktijk hogen heren in ivoren te houden onder honderdvijftig leden Goosen rens bepalen wat er daadwerkelijk moet gebeuren merkt op deze schriftelijke enquête is op zich ren hoe is de relatie met de praktijk Goosen niet slecht maar personen met originele ideeën het feit dat er gewone leraren in de commissie kunnen die dan nergens kijkt die moet je toch zitten is in ieder geval iets voor al betaald heeft op zijn minst een kans geven we hebben steeds zich sterk gemaakt voor de vertegenwoordigers geroepen dat leraren zouden worden geraadpleegd van het veld tevens kan er op het concept pleegd gelukkig is er toch toestemming gegeven worden gereageerd waar door de commissie ven voor twee bijeenkomsten een in Zwolle en wordt gedwongen zich te verantwoorden een in Rotterdam respectievelijk op 24 november en 1 december onder voorbehoud achtergrond over het gewicht van de veldraadpleging bij de uiteindelijk standpuntbepaling zijn geen Goosen reageerde op de oproep van de voty uit afspreek gemaakt eerlijk gezegd denk ik dat onvrede met enkele examenonderdelen als de reacties een wezenlijk andere status zullen deze in de praktijk een knelpunt zijn dus als hebben dan de publicaties Goosen verwacht daar iets aan te veranderen valt dan graag overigens veel reacties van het veld naar aanleiding voor hem zijn belangrijke knelpunten in de ding van de hoeveelheid tot dusver verschenen onderzoekers praktijk schrijven met name het op publicaties denkt hij dat de docent Nederlands stel literatuur de uittreksel terreuren en spreek wel degelijk te mobiliseren is en luistervaardigheid daarmee moet je

toch tegelijkertijd krijgen de veldverenigingen iets meer kunnen doen dan ze stiekem bij de gelegenheid om op het concept te reageren onderbrengen en daar beoordelen stellen de commissie stelt vervolgens het concept goosende samenvattingsperikelen eraan bij en stuurt het dan naar de staatssecretaris hij ook als een knelpunt de bezwaren tegen deze is echter niet gehoord en aan de aanbeide huidige schrijfvaardigheidseisen zijn duidelijk het advies wordt dan nog aan andere delijk ieder kent als belangrijk aspecten van circuits onder andere inspecteurs voorgelgd het schrijfproces het zoeken en selecteren van vervolgens beslist de minister als deze procesmogelijke relevante gegevens het verwerken dure is afgerond duurt het misschien nog drie van nieuwe informatie het schrijven van verjaar voordat het nieuwe examen voor de nieuwe schillende versies leerlingen zoude in het lichting wordt gerealiseerd de kans op afwijschrijfonderrwijs moeten kunnen ervaren hoezing van het voorstel acht goosende niet groot belangrijk leren door schrijven ofwel conceptbraet zelf heeft er geregeld op gewezen dat het tualiserend schrijven kan zijn de huidige exa voorstel geen kans heeft als het controversieel meer raktijk lijkt de veronderstelling te versterken we willen ervoor waken dat het in de landen dat dergelijke aspecten van schrijven er niet wordt geschoven toe doen bij veel leerlingenh eerst nu door het goosende merkt op dat in het beginstadium wel examen het idee dat je je toch niet voor schrijfs is gepraat over gemeenschappelijke uitgangspunten voorbereiden punten richtlijnen om beslissingen te nemen de keuze dit commissiewerk te gaan doen deze zijn eerder beschreven in november 1989 uitkomt ook voort uit overeenkomst met de proceures eindelijk zijn het de persoonlijk opvattingen die soms gevolgd worden het kan gebeuren die aan de keuzen ten grondslag liggen het dat je als leraar wordt opgezadeld met alle rlei eigen docent zijn is de maatstaf goosende hanvoorschriften waar je niet mee uit de voeten delt soms vanuit een pragmatisch standpunt kunt neem nou het voorbeeld van de samen waarom zouden wij zoveel voorschrijven als vattingswaarbij zonder een enkele raadpleging het onder docenten niet als knelpunt wordt de cevo de nieuwe voorschrijft en invoerde zo ervaren op andere punten bij voorbeeld werd een keuze gemaakt voor een type samen schrijfdidactiek werkt hij vanuit zijn eigen vattingsopdracht dat zou dan ook mogelijk idealen de opvattingen van de commissie zijn op andere vakgebieden kunnen gebeuren 1990 6 moer 209 de positie van de enige voorer in een com de verschil len in opvattingen tussen commissiewaarin overwegend mensen met een le sieleden waren soms evident soms miste hij vende talen achtgron d zitting hebbe n moet steun in de commissie vandaar het zou nu wel eens tot problemen leiden op een paar toch wel eens fijn zijn als ik het gevoel had dat punten neem ik een minderheidsstandpunt iemand me eens links ging inh al en goosende be in bij sommige adviezen is dat duidelijk te schrijven zijn ervaringen in de commissie als merken goosende een aantal keren zijn com volgt leuk voor mezelf verrijkend maar promissen gesloten waarbij beide op ties op en ieder een spreekt natuurlijk wel vanuit zijn eigen bl even enkele malen kon ik doordat het wat vakopvattingen belangen en waarden en dat lange rduurde de andere leden overtuigen en typeert ook de sfeer konden mijn ideeën in de voorstellen worden verwerkt het komt ec

hater ook voor dat er onderwijsprogramma's zijn die ik niet voor mijn rekening kan nemen. Hij begon te reageren met een artikel op de studentuitgangspunt dat Goosen hanteert is dat die dag in Leiden begon in 1990 daar in de kern niets anders is dan een persoon die hij dat de cv en zich te veel bezighield met lijke afweging als een van de richtlijnen van het opstellen van een onderwijsprogramma. In teert hij de hoeveelheid tijd die hem ter beschikking staat als het examenprogramma als het examenprogramma te veel voorschrijft en de feitelijke stellen op de beschikbare lestijd en bekijkt dan lijke open ruimte. Niets wordt is de waarschuwing of hij nog vrije ruimte overhoudt als zulk een ding terecht dat het examenprogramma te veel percentages bij het concept worden vermeld. Niet naar een onderwijsprogramma aldus verschijft dit de docenten straks een argument Goosen de velomt heeft de commissie ook om eventueel een voorstel af te wijzen of te gewezen op dit gevaar toen de cv echter wijzigen vroeg te stellen waar een examenprogramma Goosen probeert zijn idealen in werkbare ophoudt en waar een onderwijsprogramma bevoormoedigen hij schijnt er een beetje tussen gint bleek alras het dilemma op het moment de taakbelasting van de docent en dat wat hij dat je een brief verplicht stelt heeft dat natuur zou willen bereiken het concept moet zodanig lijken uitwerking op het onderwijsprogramma zijn opgesteld dat de individuele leerkracht zelf al dus Goosen zou het geen relatie met elkaar zijn accenten kan blijven leggen hebben dan zou je iets toetsen wat je niet ont een aantal gevallen hoeft het examenproderwezen hebt daarnaast leeft bij Goosen de gramma wat hem betreft niet al te veel voor te stille wens indirect invloed uit te oefenen op de schrijven dat geldt bij voorbeeld voor literatuurpraktijk en dan met name op die gebieden waar tuurgeschiedenis Goosen ik denk dat leraren hij knelpunten ervaart zich door hun vakethiek gedwongen voelen er in god s naam toch maar het nodige aan te doen de onderdelen ik ben tamelijk positief over leraren ik heb wel vertrouwen in wat leraren in de praktijk doen taalkunde waarschijnlijk komt er een experimentele fase voor taalkunde voor het vwo waardering deze fase zou een periode van vijf jaar beslaan het is aanvankelijk niet verplicht aan het experimente de commissie haar werkwijze mede in berisment mee te doen belangrijk is bovendien de gonne vergadert ze gemiddeld een keer in de toevoeging dat er wordt getoetst of het experiment vier weken en het is voor Goosen een fraaie vorm ment voldoende draagvlak heeft onder de dovan bij school in g gebleken hij moest alle leidingen in de adviezen wordt onder andere een eigen verlangen expliciteren doordat hij nu onderscheid gemaakt tussen taalsystemen en zelf mede verantwoordelijk is voor het opstel taalgebruik de praktijk van een schoolonderlen van het examenprogramma zoek zou kunnen bestaan uit een brok theorie Goosen heeft waardering voor het voorzitter naar aanleiding waarvan leerlingen een tekst schap van braet dank zij hem zijn de verschil maken een voorbeeld is taal aangeboren of len de op ties lange tijd naast elkaar opengehoude aangeleerd in de voorafgaande lessen hebben de 210 meer in 1990 6 ze kennis gemaakt met verschillende opvattingen hebben de mond en lijn gevaardigheden voor degenen in de tekst wordt bij voorbeeld de term vorm ondergebracht bij het schoolonderzoek natuurlijk taalgebruik gehanteerd ge

raad literatuur en zijn niet veel scholen die bij voorwerd welke opvatting de auteur heeft het beeld een groepsdiscussie of een rolspel in wordt dus een kennis schoolonderzoek het examen hebben opgenomen de commissie heeft naar een zo danige oplossing gezocht dat schrijfvaardigheid de opvattingen over deze vaardigheden een vaste en duidelijk voor de toetsing van schrijfvaardigheid in het examen geschreven plaats krijgen in de nieuwe regeling van de examens en uiteenlopende zijn aanhangers geving van het traditionele opstel die titels willen waarschijnlijk wordt het spreken en luisteren zonder veel toelichting daarnaast zijn de vaardigheidsonderwijs verplaatst naar het haren voorstanders van de aangescherpte opdracht delingsgeedelde dat wil zeggen dat het verschillende opdrachten en meer informatieplicht is het te geven maar dat het niet hoeft te gericht schrijven heeft een vrijklare maar sta worden beoordeeld de docenten moeten dus biele aanhangen en nieuwe mogelijkheid is de als er niet wordt beoordeeld protocolle of iets variant gedocumenteerd opstel verwacht dergeliks kunnen overleggen het is de vraag wordt dat de commissie alle mogelijkheden zal of de situatie in de praktijk daadwerkelijk zal toestaan veranderen de overheidscantrole moet dan met gedocumenteerd opstel wordt bedoeld worden aangescherpt de commissie heeft dat leerlingen zich kunnen voorbereiden op van daarom al in een vroeg stadium overlapt met tevoren vastgestelde thema's verzamen en een afvaardiging van de inspectie goosen de primaire gegevens en stellen een map samen inspecteurs hebben ons gezegd dat een striktere deze map zouden zij zelfs op het examen kun omschrijving controle makkelijker maakt nen gebreken de eerder genoemde bezwaren van goosen tegen het huidige schrijfvaardig voorlezen naar verwachting wordt het heidsprogramma zouden in dit voorstel worden exameneerdeel vaardigheid in het voorlezen den weggenomen uit het school onderzoek geweest de aanbevelingen voor bindende correctie voorschriften zoals die werden geformuleerd leesvaardigheid in de huidige examenre inleid en neemt de commissie waarschijnlijk geling is een onderscheid gemaakt tussen het niet over een eventuele tweede correctie van leesvaardigheidsexamen vwo en havo het het opstel wordt evenmin voorgesteld de vwo kent de samenvatting en het havo de praktische bezwaren zijn vermoedelijk niet op tekstverklaring het is te verwachten dat voortelossen bei de afdelingen een of meer teksten komen afwijkend van de huidige examenregeling waar zowel samenvattingen als tekstverklaring stelt de commissie waarschijnlijk een tweede ringsopdrachten aan zijn verbonden de tekstschrijfo opdracht voor deze zou in de schoolondersten verschillen alleen in niveau derzoekregeling moeten worden opgenomen er liggen twee voorstellen een briefopdracht literatuur hoe het voorstel literatuur en een herschrijfo opdracht ofschoon ze het uitgaat zien is op dit moment nog niet duidelijk schoolonderzoek wel voorschrijven wordt het lijkt een schoolonderzoek bestaat uit het maken materiaal niet verplicht gesteld dit is gewoon van een leesdossier aan de hand van een aantal niet toegestaan de omvang van het school literaire werken er komen aanwijzingen voor derzoek moet wel goed in de gaten worden ge verwerkingsopdrachten de tens bes taat houden in verband met de taakbelasting voegt verplichte geres voor te schrijven bij voor goosen toebeeld voor het x nvo naast de pr

ozawerken een poeziebundel een essay of een dramawerk hoe spreek en luister-
vaardigheid in de strik t h et l eesdossier moet worden geregeld is huidige exam-
enregel ing is sp ree k en luister voor goosen d e vr aag voor litera tuur bes taat
vaard ig hei d ver p licht toch blijkt t het i n de de tendens vee l te veel en te ged e
tailleer d voor praktijk niet of n auwe lij ks te zijn op genomen te schrijven in d e
sc hoolonderzoek regeling veel sc holen de verpl ic hte literatuurlijs t heeft veel
sto f 1990 6 moer 211 doen opwaaien h et blijkt ech ter dat braet zel f goosen
veronderstelt dat het merendeel van de om een canon heeft gevraagd goosen
denkt docenten zijn mening deelt echter dat o p d i t terrei n het p rea d vies niet
h oe vernieuwend is dit voorstel nu als ver wordt o pgevol gd dus dat er geen ver
pl ichte nieuwing wordt gedefinieerd als het laatst lijst komt voo r geste ld e is het
niet vernieuwend e r zijn al d aarnaas t buigt de commissie zich ove r d e voo r
stellen d ie d ateren uit de t ijd van het ctkmt mogelijkheid va n een verplicht
schoolon der advies uit 1977 commissie modernisering zoek literair historische ke
nnis hiervoor zij n moedertaalonderwijs dus die ideeën zijn oud twee uitwerkingen
denkbaar b ij de eerste mo m aar als dit voorstel het haalt wat overigens gelij kh
eid schrijft de overheid voor welke niet h et geval was bij het ctvt tvt rapp ort dan
auteu r s b oe k en e n begri ppen moeten wo rd e n treden in de p raktijk wel d
egelijk veranderin b ehandeld een and er voo r stel houd t het geve n ge n o p het
leesdossier bij voorbeeld waar va n thema s in bij voo rbeeld het interbellum w a
m d e moo r voor heeft gep leit zal zek er aan de hand waarvan een lijst van lit-
eraire wer vernieuwen d zijn op het niveau van de les prak ken wordt behandeld
goosen zou het betreu tijk re n als zo n sch oolond erzoek ver pl ic ht wor d t de ui
tkomsten van het s c o behoeftenonde r l eer lingen moeten nat uurlijk weten d at
bepaal zoe k waarin de wensen van de maatschappij de boe ken in b epaald e peri-
odes an d ere be te ke werden gepeild zijn vaak verrassend die over nisse n ha
dden o o k en ig begrip van literair literatuu r daargelaten de vragen over litera
historisch perspectief vindt goosen noodza ke tuur we rde n namelij k gesteld in h
e t kad er van lijk d e manier waarop d at gebeurt k an echter taa l vaard i g heid
en d at is natuurlij k raar ald us hee l verschille nd zij n al s er over de doelstel
goose n maar het is besli st de moeite waard het lingen van literatuur al zoveel ver-
schil van me sco b ehoefteonderzoek naas t h et concept ing bes t aat wat wil je
dan reglementeren in eindexamenprogramma te leggen vindt hij de lespr ak tijk
gaa t het weliswaa r heel verschil h et laats t e woord i s aan d e commissie goo
lend maar er is geen red en aan te neme n dat het sen en d ie afweging komt voort
uit niets an er niet heel redelij k aan toe gaat vandaar dat i k ders dan de toeval-
lige en persoonlijke opvattin niets zou willen voorsc hrijven want iedereen gen van
v ijf mensen die een goed e manier heeft gevond en moet zij n gang kunnen gaan
als er een uitvoeri ge regel m et dank aan maria van ameronge n geving komt kan
er centraler worden getoets t d it argument is vo l gens goosen ech ter ni et litera-
tuu r plausibel bonset helge moedertaalonderwijs als arena tevrede n de corru-
nissie braet kritisch gevolgd in moer 1990ii p 3 9 goosen vi ndt dat hij het con
cept over he t ge noe xander hoe verder over vernieuwing van heel gezien goed
kan verdedigen over enkele de eindexamenprogramma s xnvo vwo in punten is hij
tev reden het leesdossier de vrije moer 198914 p 176 i8o ruimte voo r docenten de

monde linge vaardig heden en het gedocumenteerd opstel bij het schoolonderzoek taalkunde en het literair historisch schoolonderzoek heeft hij zijn bedelingen hij is dan ook benieuwd naar de reacties van het veld als de docenten de voorstellen accepteren kan hij daarmee leven komt er veel kritiek dan is dat voor hem een reden zich nog eens flink te roeren in de commissie iets wat natuurlijk ook voor de andere commissieleden geldt afgezien van de tijdsinvestering die het voorgestelde schoolonderzoek literatuur van de docent zal vragen is het geheel uitvoerbaar 212 moer 1990 6